

לפני 25 שנה

"העולם הזה" 872
תאריך: 8.7.54

החברה והמדיניות בישראל, הביא הסבייטולוג ממוצא יהודי, יצחק דויטשער, שפיקר בארץ כאורחה של ההסתדרות. רשמיו של דויטשער, שפורסמו במקור בשבועון האמריקאי "ריפורטר", הובאו בתרגום לעברית ב"העולם הזה". מאור גבאי, עורך הספורט של השבועון, סיקר את מפלגת של ניבחרת-הפלא ההונגרית לניבחרתה של מערב-גרמניה כמישהו הנמר של הגביע העולמי בכדורגל.

בשער הגיליון: משקף או"ם משקף.

גיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק מירס כתבת-מעקב, תחת הכותרת, "אש על ירושלים", שהכילה תצלומים בלעדיים מקרוב של עמדות הלגיון הערבי, שהמטירו אש על ירושלים העברית והפילה בה חללים. כתב השבועון בסקיור הערבי המשיך בתיאור המאבק האלים שבין מפא"י לבין המפלגה הקומוניסטית על ההגמוניה בנצרת. מיכאל אלמו, עורך מדור הקולנוע של השבועון, סיקר תחת הכותרת, "דב, אש וצוללור" כמה מהסרטים בהם הוזכר במהלך ביקורו בפסטיבל הסרטים בקאן, ושעמרו להיות מוקרנים בבתי-הקולנוע בארץ. ביניהם, "המרד על הקיין", עם האמפרי (בווגי) בוגארט, ו"ליל" עם לאסלי קארון. ביקורת עניינית אך חסרת-תקדים לגבי אותה תקופה, על

האנטי-ציונים שהפכו לציונים * אהבותיו

של פינחס לבון * התיספורת של לוי אשכול

מיפלגות

על ציונות וחזירים

קשה היה להשיג מקום באוטובוסים ובמרי גיות שנסעו ביום השלישי שעבר ירושלימה. כולם היו מלאים גברים חבושים כובעים שחורים ונשים בעלות מיטפות צבעוניות. מכל רחבי הארץ נהרו להשרתף (או להחרים) את הכנסיה הגדולה של אגודת-ישראל, הראשונה שהתקיימה בישראל מזה 17 שנה.

רובם לא הצליחו לחדור לבנייני-האומה הבלתי-גמורים. רק 4000 קיבלו כרטיס. והשאר יצרו ים שחור של קפטנים שחורים ושטרמיילים בחצר הגדולה, והקשרי בו לקולות שבקעו מבעד לרמקולים חזקי העוצמה.

השמן והסולת של רבני ישראל והפוזר רה ישוב על הבמה המוארת באור מסנור, שהיתה מקושטת בדגל ישראל ובדגל אגודת-ישראל (לוחות-הברית הקורנות לשישה כיוונים). דגלי שש הארצות שאורחיהן השתתפו בכנסיה נחלו בציידם.

שינוי האוויר. אולם הוויכוח הגדול, שלא הגיע לאוזני הציבור הרחב, היה קשור דווקא בדגל ישראל, שהוא גם דגל הציונות.

עד להקמת המדינה היתה אגודת-ישראל ראל אנטי-ציונית בגלוי ובהתמדה. נציגיה, ובראשם הארי גודמן הלונדוני, העידו לפני חברי-האומה וכל ועדות-החקירה הברייטול נגד הקמת מדינה יהודית, בה ראו חילול דת ישראל. מאחורי גודמן עמדה המסורת של יהדות גרמניה, הונגריה וצ'כוסלובקיה. בהן פילגה אגודת-ישראל את הקהילות היהודיות וקיימה קהילות נפרדות משלה.

אולם אחרי הקמתה של מדינת יש"ר, ראל, בים ההתלהבות ששטף את יהדות הפורה, קשה היה לאגודה להחזיק מעמד. סיעה אחת, בהנהגת איצ'ה-מאיר לוין, שהסתמכה על האגודאים מפולין (שם היו תה קיימת קהילה יהודית מאוחדת) השליה מה עם הציונים והציונות והשתתפה בקואליציה הממשלתית.

הכנסיה הגדולה עמדה בסימן התגברות הסיעה האנטי-ציונית. ההתלהבות על הקמת המדינה פנה במידה רבה בפורה כולה, והאנטי-ציונות חדלה להיות בלתי-פופולרית.

תירוץ חזק. מאחרי המאבק הסתהרן גם נימות פסיכולוגיות שלא הושמעו אפרי לו בשיבות הסודיות ביותר. הסביר מניי היג דתי, המתנגד לאגודה: "היהודים בי גלות צריכים להשקיע את מציפונם על שאינם באים לישראל. לסתם יהודי, התור רם לקרנות, זה די פשוט. אולם ליהודי דתי המתפלל שלוש פעמים ביום, דרוש תיר רוצ חזק יותר כדי להצדיק את אי-עלייתו לרץ הקודש. לכן הוא משקיע את המדינה, נאחו בחוק גיוס הבנות והחזירי רים..."

סיבה שנייה, לא פחות חשובה: על אגודת-ישראל להצדיק בפורה את קיומם של בתי-הספר הפרטיים בישראל, שאינם שיי

* כפי שעשו פועלי אגודת ישראל, שפרשה באופן הפגנתי מן המיסגרת האגודתית המאוחדת.

** בנייני-האומה כונו בשנות ה'50 "חירבת-אל-אומה", בשל היותם לא גמורים.

עיונונות

אהבת שרים

באחד הערבים השבוע הזמין אליו שר-הביטחון, פינחס לבון, את עורכי העיתונים העבריים. בין האנשים שהתאספו בביתו של השר, ברחוב השופטים בתל-אביב, נעדרו שניים: עורך הארץ ועורך קול העם. הסביר פינחס לבון: "אני לא מחוייב להזמין לביתי אנשים שאיני אוהב אותם!"

אנשי מופת

ידידותי וחזק

אולמות עיריית פתח-תיקוה היו שטרי פים אורות, המוסיקה היתה קולנית ועליונה, והמסיבה התנהלה לפי התוכנית. היחיד שלא התנהל לפי התוכנית היה אורח הכבוד של המסיבה, משה שמואל ראב, אחרון מתיישביה של פתח-תיקוה. לכבוד יום-הולדתו התשעים נערכה המסיבה.

ראב כימעס ולא התפנה למברכיו הרבים, והיה שבוי בתוך מעגלי-קבע של תשעה בניו ובנותיו, עשרות נכדיו, ניניו

* אך הכפופים לתוכנית-מינימום מסויימת, הנקבעת על-ידי משרד החינוך והתרבות.

הייתי פרא, אבל תמיד השתמשתי בראשי! השנים הלפו, אנשי פתח-תיקוה כמעט ושכחו את הכינוי שנתנו לראב שייגץ, וזכרו יותר כי ביתו מוקף עצי הפרי שי מש תמיד מחסה ועזר למחתרות השונות, החל מגיל"י, דרך ההגנה עד אצ"ל ולח"י. ועכשיו ניגנת המוסיקה, עליוה וקולנית, ונישאו הנאומים, חמים ומכבדים, והוקן הצנום הקשיב בעירנות, עקב בעיניו ה עמוקות והבהירות אחרי הצעירים. הם דרי שו נאום! נאום! והוא קם, הסתכל סביב בו, אמר מילים מיספר, הפסיק. הוא פשוט לא יכול היה לדבר הלילה.

מכחבים

פלישת גולדמן

רשימת הראיון (העולם הזה 870) משקפת בנאמנות את המדובר בו. ברשימה על הוועידה אפשר למצוא הערכות שאין בר צוני להתווכח עליהן, אם כי אינני יכול להסכים להן כולן. על כל פנים, ברצוני להעיר כי העולם הזה מפריו את החשיבות שאנחנו מייחסים לשיחות ביחס לאי-חוד אפשרי עם המפלגה הפרוגרסיבית*, אם כי אנחנו רוצים בו. הנושא תפס מקום מאד צדדי בדיוני הוועידה.

המישפט האחרון ברשימה איננו מתאים למציאות. על הכוונות שהעולם הזה מייחס ל"ד"ר (נחום) גולדמן אומנם שמעתי בדרך שמועות, וההנחה שאני מוכן לתת את ידי לתוכניות המשווערות האלה אינה יכולה להתבסס אלא על ניתושי העולם הזה. משום כך לא היה כל מקום לכתוב על נכונותי — גם היא משוערת — כעל עובדה.

פרץ ברנשטיין, שר המיסחר והתעשייה, ירושלים

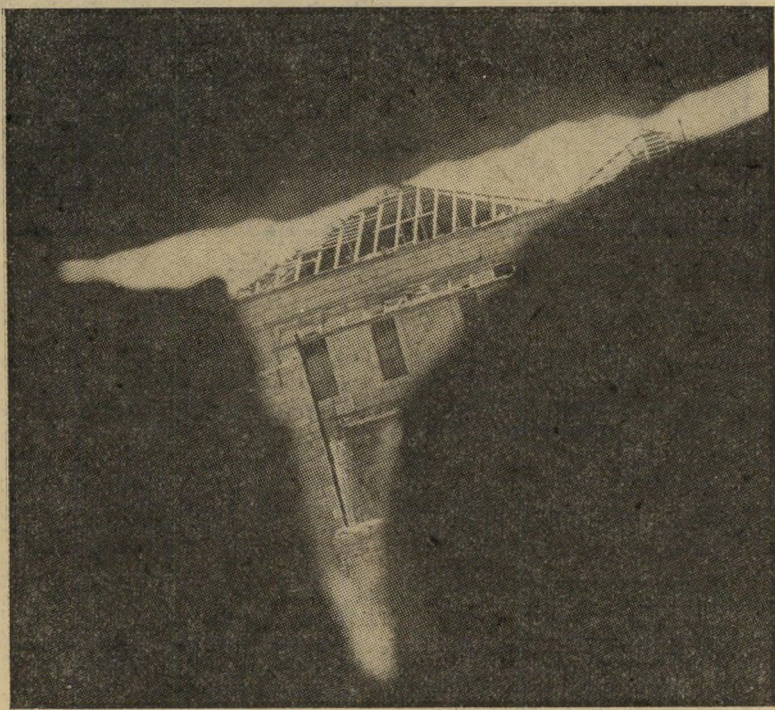
אנשים

● השבוע הזהיר ח"כ חרות, יוחנן בדר, בשיחה במינון הכנסת: "אין מה לפחד מתליין ציני. אולם תמיד צריכים לפחד מתליין שהוא אידיאליסט."

● אחר ניגש ח"כ בדר מגולד התיספורת אל שריה-אוצר, לוי אשכול, שגם שערוותיו הדלילות לא הראו סימן של טי פול הולם, ושאל את השר, מדוע אינו מסתפר? תשובתו של אשכול, המחזיק בי ידו את קופת המדינה הסדוקה, היתה: "זה עולה 600 פרוטה. אשתי לא נותנת לי את הכסף!"

● אותה שעה שוחח חברו לסיעה של בדר, ח"כ בנימין אבניאלי, עם יריבו ח"כ מפ"ם (אח"כ אחדות העבודה) משה ארם, שאכל פרוסת לחם עם חמאה. אביניאל שאל — מדוע הוא אוכל חמאה אמי ריקאית. ארם ענה בלא היסוס: "צריכים להתנקם בגויים!"

* פרץ ברנשטיין, ששימש לפני 25 שנה כמנהיג הציונים הכלליים, תפקיד שבו מכהן כיום שריה-אוצר שימחה ארליך, טעה בהערותו על עמדת העולם הזה, ואכן, כע בר זמן התאחדו הציונים הכלליים עם המפלגה הפרוגרסיבית, וייסדו את המיפ"לגה הליברלית, ואחר התפלגו מחדש, כאשר הפרוגרסיבים הקימו את הליברלים עצמאיים.

העמדה

מתוכה צלפו צלפי הלגיון הערבי על תושבי ירושלים, כפי שניקטתה בעזשת מצלמתו של כתב העולם הזה, אחרי הקטל בבי רה, כאשר מילחמת הצליפות הפכה שיטה, הוצבו צלפים גם בעמדות הישראליות.